

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-172-173>

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ОСВІТНІЙ ПРОСТІР: ОНОВЛЕНІ ОРІЄНТИРИ

Олена Локшина, д.пед.н., проф.,

член-кореспондент НАПН України
Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є огляд оновлених орієнтирів ЄС з розбудови європейського освітнього простору в умовах викликів сучасності. Дослідження є теоретичним за своєю природою. Ключовими методами обрано аналіз (стратегічних документів, які формують орієнтири освітньої політики) порівняння, синтез опрацьованої інформації для демонстрації набутого в результаті дослідження знання.

Основні результати дослідження. Констатовано, що виклики XXI ст. (екологічна деградація, демографічна криза, цифрова революція, глобалізація, міграція та пандемія COVID-19) трансформують орієнтири політики ЄС у галузі освіти і навчання. Перспективою у цьому контексті визначено концепт навичок, який цілісно окреслено в Європейському порядку денному з розвитку навичок (2020). Завданнями розбудови економіки і соціального життя визначено: посилення стійкості конкурентоспроможності, забезпечення соціальної справедливості, розбудова стійкості для особистості. Вбачається, що навички мають відігравати вирішальну роль.

Розкрито, що концепт навичок імплементовано в усі новітні документи, які регулюють розвиток освіти: Європейську довідкову рамку ключових компетентностей для навчання впродовж життя (2018), Оснабрюкську декларацію (2020), Рекомендацію Ради ЄС щодо професійно-технічної освіти і навчання для забезпечення стійкої конкурентоспроможності, соціальної справедливості і працестійкості (2020), оновлений Порядок денний розвитку вищої освіти (2017), Рекомендації Ради про шляхи підвищення кваліфікацій для дорослих (2019) тощо.

Зроблено висновок, що концепт навичок є парасолькою, яка об'єднує ініціативи ЄС, спрямовані на оволодіння європейцями навичками/кваліфікаціями/компетентностями для відродження Європи та її випереджального розвитку у світі.

Для української освіти важливою є подальша синхронізація сектора освіти з ключовими орієнтирами демократичних країн Європи, зокрема ЄС. На увагу заслуговують такі важливі аспекти запровадження концепту навичок, як:

- наскрізність: навички не лише в освіті, взаємопов'язаність концепту з економікою і суспільним життям;
- адаптування до кожного рівня освіти: на шкільному рівні — це ключові компетентності, на рівнях професійно-технічної, вищої освіти, освіти дорослих — кваліфікації.

Ключові слова: європейський освітній простір; навички; виклики українська освіта, ЄС.

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-173-174>

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ ЗА ДОПОМОГОЮ ДВОМОВНОГО НАВЧАННЯ В ОСВІТІ УКРАЇНИ

Ніна Нікольська, к.пед.н.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Мовна освіта є важливим засобом, котрий формує свідомість особистості та її здатність бути соціально мобільною в суспільстві, сприяє веденню діалогу культур у світі, що глобалізується навколо розв'язання різноманітних проблем. Нові реалії вимагають змін у визначенні до рівнів володіння іноземними мовами, визначення нових підходів до відбору змісту та організації матеріалів, використання адекватних форм та видів контролю.

Особливої актуальності набуває двомовна освіта за принципом українська + іноземна у світлі загальноєвропейських полімовних тенденцій, інтеграції нашої держави до європейського освітнього простору, поширення практики обміну студентами та відкритістю освітньої системи нашої країни для іноземних студентів.

Розкрито, що поширення вивчення іноземних мов вписується в контекст європейських директив, які рекомендують державам-членам викла-

дати в освітніх закладах, крім державної мови, ще дві мови Європейського Союзу. Двомовна освіта в Україні є адекватною відповіддю на питання мовної та культурної диверсифікації в Європі:

- підготовкою бази для мобільності студентів та дипломованих спеціалістів;
- участю в освітніх європейських програмах;
- активізацією шкільних та університетських обмінів.

Виявлено, що важливими рисами двомовної освіти в Україні є врахування регіональних потреб місцевих етнічних громад, національних особливостей та загальноєвропейських тенденцій. У зв'язку з цим видається можливим виокремити певні кроки щодо подальшого розвитку двомовної освіти в Україні:

- послідовна та системна робота щодо вдосконалення теорії, методології, методики і практики двомовного та полімовного навчання;
- забезпечення єдності теоретичної та практичної підготовки учнів у частині формування їх соціокультурної компетенції з іноземних мов;
- розробка моделі двомовної та полімовної освіти у середніх загальноосвітніх навчальних закладах, особливу увагу варто приділити вивченню теоретичного та практичного досвіду полімовної освіти загальноосвітніх навчальних закладів провідних країн світу;
- підвищення кваліфікації педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів шляхом проведення науково-методичних заходів з проблем двомовної, полімовної освіти та мультикультурності;
- запровадження практики проведення наукових конференцій, науково-методичних семінарів з активізацією участі школярів в існуючих міжнародних навчальних програмах.

Зроблено висновок, що мовна політика в Україні визначається тим, що держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України. Окрім того, гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України; держава сприяє також вивченню іноземних мов. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Ключові слова: вивчення іноземних мов; полімовна освіта; двомовна освіта; мовна політика; етнічні громади.

DOI <https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-175-176>

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ У ТЕРМІНАХ У КОНТЕКСТІ НОВІТНІХ ОСВІТНІХ ОРІЄНТИРІВ

Оксана Максименко, к.пед.н., доц.

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Метою дослідження є означити перелік термінів та особливостей їх тлумачення у галузі управління ланкою шкільної освіти, гуртуючись на новітніх орієнтирах сучасності у галузі освіти.

З'ясовано, що провідними орієнтирами спрямування діяльності світового освітнього поля, головною метою якого є розбудови громадянського суспільства як основи сталого розвитку сучасного світу, на сьогодні обрано:

- рівність на демократичних засадах у освітньому середовищі;
- доступність освіти,
- досяжність якісної освіти.

Встановлено, що зусилля усіх освітніх рівнів та зацікавлених сторін, охоплюючи власне учасників освітнього процесу та середовища спільноти / країни, спрямовані на створення активно-діючої та багатомірної системи розвитку людського капіталу за основними життєвими етапами та освітніми рівнями.

Освіта є рушійною силою зміни суспільства у багатомірному просторі освітніх взаємодій, а саме: у мікро вимірі самого учня і його середовища, у мезо вимірі навчального середовища (учні – учителі), у макро вимірі функціонування навчального закладу у спільноті (власне заклад у навколишньому середовищі), у мега вимірі активної одиниці у освіті країни (взаємодії з закладами та адміністративними установами галузі).

Демократичні процеси переорієнтовують цілі та завдання навчальних закладів – шкіл, сприяючи наділенню їх, їх середовища та територіальних спільнот новими повноваженнями, включаючи управлінські функції у межах повноважень та питань власної зацікавленості.

Виявлено, що термінологія, яка характеризує галузь управління освітою, означена розширенням сутнісного змісту для застосування в освіті. Разом з тим аналіз наявних термінів (ТЕЗАУРУС ЮНЕСКО) чітко дозволяє